

ZAANS
SYMFONIE
ORKEST

voorjaarsconcert
onder leiding van Guido Müller

zaterdag 24 april 2016, 15.00 uur
Koger Kerk, Koog aan de Zaan

Tevens toegangsbewijs

Ludwig van Beethoven

*Ouverture Coriolan,
opus 62*

Allegro con brio

Felix Mendelssohn-Bartholdy

Concert voor viool in E mineur, opus 64

Allegro molto appassionato

Andante

Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

solist: Joep van Beijnum

PAUZE

Franz Schubert

Symfonie nr. 6 in C majeur, D 589

Adagio - Allegro - Più Moto

Andante

Scherzo: Presto - Più lento

Allegro moderato

Het ZSO staat sinds november 2008 onder leiding van **Guido Müller**. Trouwe bezoekers van de concerten van het ZSO kennen hem inmiddels en hebben kunnen vaststellen dat hij de leden in de afgelopen jaren veel geleerd heeft. Hij heeft dan ook veel ervaring als dirigent. Zo dirigeerde hij het Crea Orkest, het Noordhollands Jeugdorkest, het Utrechts Studenten Orkest en het Canford Festival Orchestra in Engeland. De Engelsman George Hurst

was op dit gebied zijn belangrijkste mentor

Van huis uit is Guido Müller violist. Toen hij 14 was, werd hij leerling van de gecombineerde vooropleiding van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag waar hij les kreeg van Qui van Woerdekom en studeerde af bij Ilya Grubert als uitvoerend musicus met als aantekening 'docent'. In beide richtingen is hij actief. Zo is hij violist in het Radio Filharmonisch Orkest en geeft hij les op zijn eigen 'violschool Müller'. Alle informatie daarover vindt u op www.violschoolmuller.nl

ZAANS
SYMFONIE
ORKEST

Het is al weer drie jaar geleden dat de toen 16-jarige Zaandammer Joep van Beijnum, begeleid door het Zaans Symfonie Orkest dat prachtige vioolconcert van Max Bruch speelde. Het was fantastisch en het in groten getale opgekomen publiek kon na afloop geen superlatieven meer bedenken om het virtuoze spel van de jonge solist te beschrijven.

Inmiddels is Joep van Beijnum drie jaar vioolstudie verder. Hij reist elke week naar Antwerpen om les te krijgen van de beroemde meesterviolist Mark Blekh en de nog fijnere kneepjes onder de knie te krijgen. Tijd voor een hernieuwde kennismaking. Joep speelt vanmiddag die andere klassieker: het vioolconcert van Mendelssohn.

Met dit concert zet het ZSO zijn traditie voort om een podium te bieden aan jonge Zaankanters. Het is inmiddels een illustere reeks geworden. Denk naast het al hierboven genoemde vioolconcert van Bruch bijvoorbeeld aan de pianisten Jesse Ang en Tijmen Veltman, met het vijfde pianoconcert van Beethoven of aan de cellisten Sebastiaan van Halsema met de Rococo-variaties van Tchaikovsky en Chris van Balen met het celloconcert van Haydn.

Als vrijwel ieder concert van het Zaans Symfonie Orkest begint ook dit met een ouverture. Daarna volgt het topstuk van deze middag: het vioolconcert van Mendelssohn. Na de pauze volgt de prachtige zesde symfonie van Schubert. Informatie over de stukken vindt u verderop in dit programmaboekje.

Het ZSO geeft in het najaar nog twee concerten. Op 1 oktober organiseert het weer een scratchdag. Na Verdi en Bizet is die nu gewijd aan de Messiah van Händel/Mozart. Het orkest nodigt zangers uit om een dag lang onder leiding van Piet Hulsbos koren uit dit oratorium te oefenen. Ondertussen repeteert het orkest met zoveel mogelijk instromende instrumentalisten de begeleidende muziek. Aan het eind van de dag vindt dan een gezamenlijke uitvoering plaats. Dat gebeurt allemaal op een zaterdag 1 oktober en de uitvoering begint om half vijf. Als u wilt zingen of spelen, ... Luisteren mag natuurlijk ook.

Op zaterdag 26 november 2016 geeft het orkest een middagconcert in de Kooger Vermaning, Lagedijk 34 in Koog aan de Zaan. Op het programma staat dan onder andere het celloconcert van Schumann met als soliste Mariëtte Gort, de moeder van de solist van vandaag.

Op zaterdag 1 oktober organiseert het Zaans Symfonie Orkest weer een scratchdag. Dit jaar met muziek uit de Messiah van Händel in de zetting met symfonieorkest van Mozart.

Het orkest nodigt daartoe zangers en instrumentalisten uit om een dag lang koren en een instrumentaal deel uit dit oratorium in te studeren. De zangers oefenen onder leiding van Piet Hulsbos. Ondertussen oefent het orkest, met tal van 'instromers' de begeleidende muziek. Aan het eind van de dag vindt een gezamenlijk concert plaats in de Kooger Vermaning.

Joep van Beijnum

begon met zijn vioolstudie toen hij bijna 5 jaar oud was bij vioolpedagoge Julia Veerling. Op zijn dertiende stapte hij over naar haar man, oud-Oskar Backwinnaar, Jeroen de Groot. In die periode won Joep een eerste prijs in de regionale finale het Prinses Christina Concours en was hij vervolgens prijswinnaar in de nationale finale. De jury verwoordde zijn optreden zo: 'Virtuositeit en zangerigheid krijgen bij hem het volle pond'. Een prijs die hij daar onder andere behaalde was een masterclass bij Herman Krebbers. Bovendien nodigde Emmy Verhey hem uit om twee maal samen met haar het beroemde dubbelconcert van Bach (BWV 1043) te komen spelen op een door haar georganiseerd festival.

Op vioolgebied heeft Joep meer prijzen in de wacht gesleept. Zo won hij het Herman Krebbers viool- en celloconcours. Verder volgde hij een masterclass bij de vituoze Israelische violist Ivry Gitlis. Een ander

wapenfeit op zijn lijst is een concert in de Hermitage in aanwezigheid van koning Willem Alexander. Tegenwoordig heeft Joep les van de Russische meesterviolist en oud-leerling van Oistrach, Mark Blekh. Daarvoor reist hij elke week van Zaandam naar Antwerpen.

Naast zijn vioolstudie heeft Joep ook een grote passie voor schilderen. In de concertserie 'Verrassend Klassiek', gewijd aan dubbeltalenten liet hij zijn muziek horen en stelde hij zijn schilderijen ten toon. Een paar van zijn schilderstukken toont hij ook vanmiddag. Een hobby van hem is het maken van strijkstokken. Hij speelt tegenwoordig ook met een zelfgemaakte stok.

Het vioolconcert van Mendelssohn dat Joep vanmiddag speelt is een virtuoos stuk dat alle groten op repertoire hebben en zal menigeen dan ook bekend in de oren klinken.

Joep speelt op een bijzondere viool, gebouwd door de Franse bouwer Patrick Robin. Deze is hem ter beschikking gesteld door de Eldert Kok-stichting.

Het Zaans Symfonie Orkest stamt uit de Toonkunsttraditie van de negentiende eeuw. Overal in het land werden Toonkunstkooren opgericht in een streven de bevolking van cultuur te laten genieten. De afdeling voor Zaandam en omstreken werd pas laat opgericht en wel op 20 juni 1924, als koorvereniging. Er was ook een Zaanse Orkestvereniging die bijvoorbeeld de uitvoeringen van de indertijd befaamde Matthäusuitvoeringen verzorgde. Na de oorlog gingen koor en orkest verder onder de naam Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst, afdeling Zaandam en omstreken. Het koor, waar ooit alles mee begon, werd in 1976 opgeheven als gevolg van een gebrek aan herenleden. De orkestafdeling bestaat nog steeds en heet tegenwoordig Zaans Symfonie Orkest. Een naam die niet nieuw is, want al in 1907 trad een Zaans Symphonie Orkest op onder leiding van W.A. Verkennis, de muziekleraar van de H.B.S. De leden van dit gelegenhedenorkest waren leerlingen van de school

Het Zaans Symfonie Orkest kampt met hetzelfde probleem als waarmee veel verenigingen te maken hebben: gebrek aan geld. De eigen middelen zijn niet toereikend om dat te realiseren wat het orkest doet. Dat kan alleen dankzij de steun van donateurs, vrienden van het orkest en een, helaas

gestaag geringer wordend aantal instellingen. Dirigent, bestuur en leden zijn dan ook zeer erkentelijk voor de steun van al diegenen die het Zaans Symfonie Orkest willen blijven steunen met een donatie.

Verder danken ze met name het Prins Bernhard Cultuurfonds, de Gemeente Zaanstad, het Gerrit Blaauwfonds, het Honig Laanfonds en de Stichting Ir. P.M. Duyvis voor hun ondersteuning. Zonder deze steun zou het Zaans Symfonie Orkest niet kunnen bestaan.

Wilt u het werk van het ZSO ook steunen, dan kunt u zich opgeven als vriend van het orkest bij het secretariaat Treilerstraat 49 1503 JC Zaandam. U vindt alle benodigde informatie op de website www.zaanssymfonieorkest.nl

Als elk concert van het Zaans Symfonie Orkest opent ook dit met een ouverture. Het woord betekent immers 'opening'. Het is een

© William Bramhall

instrumentaal muziekstuk dat wordt gespeeld voor het begin van een opera, een oratorium, een ballet of een toneelstuk. Het wordt ook gespeeld, en dat is nu het geval, als een zelfstandig orkestwerk aan het begin van een concert. De heroïsch klinkende ouverture **Coriolan** heeft **Beethoven** in 1807 geschreven bij het gelijknamige treurspel van Heinrich Joseph dat drie jaar eerder was

verschenen. 1807 Was de tijd waarin hij aan zijn vijfde symfonie werkte.

Het toneelstuk gaat over de veldheer Coriolan die uit het oude Rome verbannen wordt. Uit wraak wil hij een veldtocht tegen Rome beginnen, maar hij wordt daarvan weerhouden door zijn vrouw en zijn moeder. Omdat hij inmiddels zijn troepen naar Rome heeft gedirigeerd, is er voor hem geen weg meer terug en kiest hij voor zelfmoord. Het stuk opent met een aantal langzame maten die het karakter van de titelheld symboliseren. Dat thema komt aan het eind terug. Het gedeelte daartussenin is melodieuzer, met een opvallende dynamiek.

"Coriolan" Overture, Op.62

Enkele leden van het Zaans Symfonie orkest hebben met elkaar een klein ensemble

opgericht. Dit groepje muzikanten heeft zich toegelegd op het spelen van oude dansmuziek. Van Weense walsen naar Italiaanse smartlappen, langs Argentijnse tango's, richting Vivaldi. Sanseveria, want zo heet het ensemble, neemt u mee de wereld rond. Enthousiaste musici uit het Zaans Symfonieorkest geven uw feest graag iets extra's. Soms wordt de spelers gevraagd of ze het niet erg vinden wat op de achtergrond te klinken. Het antwoord is NEE; zonder de Sanseveria-bijdrage zou uw speciale moment niet hetzelfde geweest zijn.

Wilt u een bijeenkomst, feestje of receptie verlevendigen met salonmuziek, dan kunt u contact opnemen met José Vosbergen 0610840648. De opbrengst van de optredens komt ten goede aan het orkest.

Wilt u meer weten over het Zaans Symfonie Orkest? Bezoek dan de website:

www.zaanssymfonieorkest.nl

Daar vindt u alles wat u weten wilt. Wat recensenten van de eerdere concerten vonden; hoe u donateur kunt worden; bij wie u zich als lid kunt aanmelden; wanneer de repetities zijn enzovoort.

Natuurlijk kunt u ook gewoon schrijven of bellen:

Secretariaat Treilerstraat 49 1503 JC Zaandam
075 6145601

Jakob Ludwig Felix Mendelssohn Bartholdy werd in 1809 in Hamburg geboren in een familie van rijke joodse bankiers. Het was de tijd dat Napoleon aan de macht was en de Romantiek haar opmars begon. Zijn moeder bracht hem de eerste beginselen van het pianospelen bij, hij was toen zes en een jaar later werd hij al naar Parijs gestuurd om zich verder te bekwamen in de muziek. Hij was negen toen hij zijn eerste openbaar concert gaf en binnen een mum van tijd had hij al een hele reeks composities op zijn naam, waaronder een eerste symfonie. Op

zijn twaalfde had hij er al zeven gecomponeerd. Hij mocht ze meestal zelf dirigeren voor het strijkorkest dat zijn vader voor hem regelde. In die tijd schreef hij ook een eerste vioolconcert, ook voor alleen strijkorkest. Ook een door hem gecomponeerde opera (Die Hochzeit des Camacho) kon op kosten van de familie worden opgevoerd. Dat was overigens al zijn zesde opera, en hij was net zestien.

In 1835 werd hij dirigent van het Gewandhausorchester in Leipzig. Zijn grote verdienste daar, naast het feit dat hij daar en toen zijn beroemde vioolconcert schreef en uitvoerde, was dat hij de muziek van Bach die in de vergetelheid was geraakt, opnieuw onder de aandacht van het publiek bracht. Hij was het bijvoorbeld die de Matthäuspassion uitvoerde, wat tachtig jaar lang, sinds het overlijden van Bach, niet meer was gebeurd.

Mendelssohn heeft veel betekend voor de kunsteducatie. Zo was hij in Berlijn directeur van de muzikafdeling van de kunstacademie en richtte hij later in Leipzig het conservatorium op, waar hij ook nog les gaf in piano en compositie. Tussendoor componeerde hij ook nog heel veel. En dat ondanks dat hij een buitengewoon slechte gezondheid had. Je zou

kunnen zeggen dat hij zich doodgewerkt heeft. Hij was namelijk nog maar 38 toen hij in 1847, zwaar overwerkt en volledig uitgeput, overleed.

Het oeuvre van Mendelssohn is enorm: 13 symfonieën voor strijkorkest en vier voor volledig symfonieorkest; vijf ouvertures; vijf pianoconcerten en twee voor viool; talloze oratoria, cantates en geestelijke werken; zeven opera's en één operette; toneelmuziek onder andere bij A Midsummer Night's Dream van Shakespeare; pianotrio's en -kwartetten; strijkkwartetten en -kwintetten; verschillende sonates; stukken voor piano solo en veel liederen, al of niet meerstemmig. Critici zijn niet onverdeeld positief over zijn werk. Sommigen vinden het triviaal en conservatief, En dat vinden ze niet alleen van zijn jeugdwerken.

Het vioolconcert in e-klein, Mendelssohns laatste grote werk voor een volledig orkest is echter boven al deze kritiek verheven. Het houdt repertoire en is een van de meest uitgevoerde concerten ooit. Hij schreef het voor een vriend van hem die hij tot concertmeester in Leipzig had benoemd. Tussen het tijdstip dat hij meldde ermee bezig te zijn en het moment van de première ligt een periode van zes jaar. Uit brieven is duidelijk geworden dat hij bij het componeren heel erg onzeker was. Hij heeft het concert zelfs gedeeltelijk herschreven voor piano om uiteindelijk toch voor de viool te kiezen. Daarbij steeds overlegend met de beoogde solist. Het was wel sneu dat de componist de première wegens ziekte niet kon dirigeren. Het was de Deense componist Niels Gade die de honneurs waarnam. De uitvoering werd een doorslaand succes en al snel volgde een reprise. Nu met Mendelssohn zelf op de bok bij zijn eigen Gewandhausorchester.

Elke zichzelf respecterende violist heeft het stuk inmiddels opgenomen; sommige zelfs meer dan eens. Het blad 'Luister' heeft onlangs dertig uitvoeringen met elkaar vergeleken en de conclusie was dat er goede en minder goede opnames waren, dat over smaak moeilijk te twisten valt, maar dat de mooiste toch nog altijd een live-vertolking is. Welke accenten legt Joep? Horen we de invloed van Mark Blekh, Joeps leraar, die zelf immers leerling was van Oistrach?

Franz Peter Schubert werd in 1797 in Wenen geboren in een gezin dat 19 kinderen telde, van wie er overigens vele jong overleden. Zijn vader zag in Franz een goede onderwijzer en leerde hem de daarvoor noodzakelijke muzikale vaardigheden op de viool; van zijn oudere broer kreeg hij piano's. Hij startte zijn muzikale carrière als zanger bij de beroemde Wiener Sängerknaben. Daarnaast bespeelde hij diverse instrumenten en

hanteerde hij de dirigeerstok in allerlei orkesten. In 1813 –hij was toen zestien- voltooide hij zijn eerste symfonie. In tegenstelling tot die andere wonderkinderen uit die periode oogste Schubert tijdens zijn leven niet zo veel waardering met zijn composities. Dat kwam mede doordat Schubert van jongs af had gekozen voor een onconventionele levensstijl. Hij voelde zich de kunstenaar die onvoorwaardelijk voor zijn roeping koos. Als romanticus had hij er een hekel aan in de hogere kringen te verkeren. Die keuze heeft hem geen gemakkelijk leven bezorgd. Later haalde hij wat dit betreft wel bakzeil.

Schubert staat vooral te boek als de grootmeester van het **lied**. Toch heeft hij in zijn korte leven veel meer geschreven en waarschijnlijk is ook nog eens veel van zijn werk zoek geraakt, Van Schubert is bekend dat hij vrij slordig omging met zijn manuscripten; veel is tijdens en kort na zijn leven dan ook verdwenen. Zo schreef hij veel kamermuziek, waaronder 17 strijkkwartetten. Voorts componeerde hij 23 sonates voor piano, twee opera's en liefst negen symfonieën. Bij zijn dood waren er zes bekend.

De thema's die Schubert in zijn symfonieën verwerkt, lijken op liedfrasen. In de doorwerking wisselen motieven, thematische herhalingen en variaties elkaar af, waardoor het werk soms een liedachtig karakter krijgt.

De kleine symfonie in C, ofwel de zesde ademt, volgens sommige deskundigen, de sfeer van Rossini, die in die tijd (1817) bij het Weense publiek heel populair was. Schubert werkte eraan tussen oktober 1817 en februari 1818. Het is luchtige muziek zoals nog nooit eerder gecomponeerd was voor een symfonie. Waarschijnlijk werd deze 6^e symfonie voor het eerst gespeeld door een amateur-orkest onder leiding van Schubert zelf.

De opening met een gedragen Adagio gaat al snel over in een Allegro. De houtblazers beginnen daarin met het eerste thema dat door het hele orkest in een fortissimo herhaald wordt. Dat thema komt later in dit deel nog even terug, maar voor het zover is, heeft Schubert al een tweede thema aangevat. Net zo speels als het eerste, met voortdurende snelle wisselingen van pianissimo naar fortissimo.

Het tweede deel, het Andante, laat een semi-dramatische mengeling horen van blazers en strijkers in een melodie met eenvoudige, maar aangename variaties. Ook in intensiteit, want dit deel begint en eindigt met een pianissimo, maar daartussenin mag het wat Schubert betreft ook wat feller. Voor het derde deel verving Schubert het traditionele Menuet door een flitsend Scherzo, zoals eerder Beethoven dat deed. Ook de ritmiek doet aan Beethoven denken. Het luchtige en snelle Presto wordt gevolgd door een daarmee contrasterend Piu lento, waarna het Presto-deel wordt herhaald. Het vierde deel, de finale Allegro moderato geeft de strijkers de ruimte die zij de blazers in het eerste deel moesten geven. Eerst in een dartel thema, later in zich herhalende beweging, om tenslotte toch ook de blazers weer toe te laten in de laatste maten. In dit deel komen passages voor die sterk doen denken aan een vrolijk volksfeest.

In het ZSO speelden:

Eerste viool: José Vosbergen, Anja Blekkenhorst, Ludo Fassaert, Anna Britala, Mirjam Brinkman.

Tweede viool: Ellis Verreijt, Andrew Matthijssen, Ton Roling, Iris de Leur, Ema Levi de Almeida,.

Altviool: Ria Slijkhuis, Wobbe Treffers, Maria Sofia Espiga Fonseca.

Cello: Jeannine Groenheiden, Herman Tromp, Paula Velthuys, Esther Pérez Pérez.

Contrabas: Saskia Andriessen, Jan Engel.

Fluit: Jacco Verburgt, Christine Calis.

Hobo: Yvonne de Groot, Rob Kooiman.

Klarinet: Marcus Prins, Yvette van Dok.

Fagot: Harry Verweij, Wim Hoedemaker.

Hoorn: Rieta Mulder, Irene Roelofs.

Trompet: Endhi Houthuijsen, Bineke Bethlehem.

Slagwerk: Leida Zandstra.

Het bestuur van het Zaans Symfonie Orkest bestaat uit:

Ko Ariëns, voorzitter

Herman Tromp, secretaris/penningmeester

Berend van Halsema, assessor programmering

Ton Roling, assessor interne zaken

